

Lục Tỉnh Tân Văn

GIÁ BÁN:
 Một năm . . . . . 6\$ 00
 Sáu tháng 3 50
 Ba tháng 2 00

ADMINISTRATION
 17 R. RÉDACTION:
 Saigon, Rue Catinat, 153 155 (1er étage)

GIÁ BÁN:
 Một năm . . . . . 6\$ 00
 Sáu tháng 3 50
 Ba tháng 2 00

Mua báo thì kể từ ngày mồng 1 và ngày 15 mỗi tháng mà phải trả tiền trước.

六省新聞

MỖI TUẦN LẺ RA BA KỶ:
 NGÀY THỨ HAI, NGÀY THỨ TƯ VÀ NGÀY THỨ SÁU

Mỗi số bán lẻ 0 10

TELEPHONE N° 175   Adresse télégr.: LECTURE-SAIGON

GIÁ BÁN:
 Một năm . . . . . 7\$ 00
 Sáu tháng 4 00
 Ba tháng 2 25

On s'abonne sans frais dans tous les bureaux de poste.

POUR LES ABONNÉS:
 à SAIGON: Aux bureaux du Journal.
 à HANOI: Aux bureaux du "Tropi-que-Tan-Tan".

On traite à forfait pour les contrats de longue durée. Les prix sont payables d'avance.

MỤC-LỤC

1. - Buôn người.
2. - Du học.
3. - Số 5433 đầu: không tới lãnh xe.
4. - Đợi tra xét rồi sẽ biết.
5. - Y được làm dân.
6. - Chai chủ đầu phát hỏa.
7. - Việc lạ trên rừng dưới bể.
8. - Phần quan báo.
9. - Nhân đám.
10. - Thông báo.
11. - Rao đấm giá.
12. - Hướng truyền.
13. - Văn-nguyên.
14. - Oan kia theo mãi.

BUÔN NGƯỜI

Hai tên bị xử tử. Bảy tên ba năm tù

Cho đến ngày nay, tại nhân còn nghe chưa ngớt những vụ người Annam bị bắt con thơ. Mà cũng chẳng đầu khác hơn là Saigon và Cholon là hai thành Chêc ký ngụ sống số hơn hết. Bôn-báo chẳng lấy lòng đố kị mà vu oan, dẫu người nước nào cũng vậy, nhân bởi Chêc, dẫu có lập dân-chủ hoàn-thành mấy mươi năm rồi đi nữa, cái thói hủ lậu, cái thói dã-man cũng chưa diệt nổi, cho hay nước dân-chủ là nước qui-trọng nhân-quyền công-lý hơn quân-chủ hội phần. Nên chỗ nào Chêc ký ngụ đóng, thì những điều trái lẽ công, nghịch nhân-quyền, thường xảy ra trước mắt: Như việc buôn người nói đây, nếu chẳng có Chêc mua thì con của người Annam không bao giờ bị mất, dẫu cho trẻ trai hoặc lạc đàng. Thât Chêc có thói hay mua con. Người Annam, phần nhiều, làm ruộng cho Chêc là Vô vô hay là Qua-qua, có lòng nhơn, hay mua con người đem về làm con mình, quên nghĩ đến sự may mắn của người đi-chúng mà lại tăng tiêu yêu-mến như tình cốt nhục. Chêc hằng mượn có hay mà gạt lòng người Annam; nói nhà không con, muốn có con, để sau lập tự. Người Annam thấy Chêc khá, có chút đỉnh vốn liếng, nghe vậy mường, nghĩ phận mình nghèo, may gặp chỗ cũng nên bán cho trẻ nhỏ thân, còn mình bây giờ cũng đứng ít nhiều giờ con tăng rồi. Chẳng đê Chêc buôn người! Lúc mới mua đem về nhà, làm bộ tung tiêu như nợc dặng mà che mắt thể, bậm miệng người và cũng đê gương cho người sau, vưng bụng đem con bán nữa. Chừng đặng năm bẩy tháng, hoặc có thể lập đủ giấy tờ theo phép mà đem về Tàu, hoặc có thể đem đi lên, tức thì đem đi liền. Người Annam, si nghe thấy cũng ngỡ Chêc đem về Tàu để nuôi ăn học, mấy ai tưởng Chêc đem đi bán sao? Ấy là thói tin lầm của người Annam đó! Chêc đem trẻ về tới Thượng-hải, Quảng-đông hay là Tinh-thành (Xân-xên) xách chộp đi rao bán. Trai bán theo giá trai, gái bán theo giá gái.

Thường lệ, con gái nhỏ bán đặng tiền hơn.
 Mà bán cho ai mua, Đổng-bang có thâu chẳng? - Không...., chắc là không; bị ai cũng ngỡ Chêc đem về Tàu nuôi dạy làm con, chứ có ngờ nó bán đấm mà tìm biết cho rõ thâu. Thương thay! Chêc nhân làm đem gái nhỏ ấy bán cho Ma Tử-Bê, nuôi dạy học đạo Bạch-Mi lão tử. Thay xiêm đi áo Chêc, dạy nói tiếng Chêc; lớn lên dạy trang điểm, thoa son đánh phấn theo Chêc, cây-trâm bôi-tóc theo Chêc cao gót theo Chêc, ca-hát theo Chêc, Lăn lăn dạy đi Bày-chất Tâm-nghe, thạo rồi, vào hội đoàn-trường dựa cửa lầu xanh treo giá! Bởi vậy, những thuyền-tinh bên Tàu, nhứt là trong mấy tỉnh-thành hải-khẩu, ken chặt theo mê-sống, có bao giờ mà hết kỷ-nữ. Thử hỏi những người Annam, tay tăng trái các tỉnh thành ấy coi có quá vậy chăng và đã gặp và nhìn ra bao nhiêu con gái Annam đưa thuyền-tinh Trung-hoa mà treo giá? Bôn-báo dám tưởng, chẳng cần luận tới bên Trung-hoa cho xa, cần hỏi một đũa. Có ai biết trong bọn điểm Quán-đồng tại Chợ-lớn đê có con gái Annam trong đê không? Bôn-báo tưởng khi có. Nếu gặp dịp mà tra xét ra ắt cũng có; chẳng nhơn thì ít; song dẫu nhiều thì cũng vậy, ấy không ai thâu nổi sự nhứt mặt giấy, cho đến bọn kỹ-nữ đê nó cũng tưởng nó là Chêc thôi, chứ không đê nó là Annam, vì nó không có biết, hoặc không biết hằng một tiếng Annam nào hết.

Cái cách buôn người lấy lợi, Chêc như vậy đó, mà người Annam, thương-thay, nhẹ tánh làm nghe, hoặc thêm bùi, chẻ gắp mà đánh chia mà thit, đay đọa thân con vui lấp chôn bụi trần; cũng có lắm kẻ tham lợi bất nghĩa, trộm cắp con của người tỉnh này đem sang tỉnh kia, bán cho Khách-trú.

Bởi có, người bị mất con hoài. Nhứt là miệt Trung-kỳ Bắc-kỳ, cho hay lụt nước nghiêm trọng mà không tiết lũ buôn người càng trê.

Cách mua bán con nít trong hai cõi ấy, xem tưởng như mua bán gà vịt vậy, chẳng kể sở cảnh-sát, sở mật-thám ra gì. Còn Chêc thì chẳng kể các cơ-Thương-chánh kiểm sát xuất nhập thì cách mua lên chỗ bán con người để như cách chợ Á-phiên lâu vậy. Lại khi mua rồi, trả tiền hiện đủ rồi, thì chẳng kể nhơn-quyền, nhơn-mạng ra gì, tưởng cũng như con gà, con vịt mua chớu chợ đóng, về tay mình rồi, tự quyền mình, muốn nuôi thì nuôi, bằng chẳng muốn cắt cổ nhỏ lỏng chừng nào cũng đặng. Không ai làm chi mình.

Nhắc lại, lối đầu năm ngoài, Chêc ở dưới một chiếc tàu buôn ở Trung-hoa qua lại Hải-phòng, mua một đứa con gái tại bến Đình-vu rồi chặc ra năm bảy khúc mà thả trôi sông, đêc-giã lẽ khi còn nhỏ. Tàu tới Đình-vu, một người đôn-bà Annam với một người đôn-bà Tàu, chở đứa con gái ấy độ tuổi nên mười, ra mà giao cho chúa-tàu bỏ vào phòng khóa chặc, chẳng kể tiếng con ấy kêu khóc rên trời. Nếu chẳng có một người Tây quá giang dưới tàu ấy cũng không sao, rồi lại có người Tây quá giang, mới thấy tai nghe, Chêc dưới tàu sợ lộ con mưu, nửa đêm lúc tàu gần tới Pakhoi, Chêc mới xúm nhau ra tay tận sát. Chêc ra năm bảy khúc mà thả xuống biển cho bắt tích. Chẳng đê, lực chúng nó ra tay, con nhỏ lại càng lay lục kêu khóc hơn nữa, kêu la khóc lay cho đến đổi người Tây, ngũ trong phòng cách xa, hay, chổi đầy chày lại coi, mà chúng nó cũng không kiên sự. Cứ việc giết ngay con nhỏ. Người Tây lấy làm bất bình, song xét mình có thât, e mạnh hồ nang định quân hồ, nên điềm nhiên ta thỉ. Ngồi mà coi cho chúng nó giết người, thât cũng quá gay, nhưng mà người khôn phải vậy. Chẳng những làm tỉnh người coi mà sợ, sợ lắm, sợ nó làm luôn tới mình đặng trừ hậu hoạn. Sở nên về phòng khóa cửa mà không dám ngủ, cứ cầm súng sáu ngồi tăng canh mà giữ mình. Chừng tới bến Pakhoi, người Tây mới đi cáo báo.

Nhờ vậy, mới bắt lũ sát nhơn này nộp Tòa đại-hình Hanoi, trong những tuần tháng April qua rồi đây, xử vụ ấy, làm cho cái tên chây-muru, còn bao nhiêu bạn bè dưới tàu có đồng lõa, mỗi tên ba năm tù, chẳng kể lời Trang-sư xin chám chức.

Toàn lại, tòa đại-hình Hanoi xử vậy quá nghiêm, nhưng mà ứng vụ đặng đê gương rặng kẻ khác. Ước sao quan và làng chức lượng thì nào, trừ cho tiết lũ buôn con bán trẻ, như là làng, hể nghe ai bán con cho Chêc mua hay là đổi làm giấy cho nuôi làm con mà lấy tiền, thì bắt dãi ngay tới quan tra xét, vì trong chốn thôn quê, người bán con cho Chêc hầy còn n nhiều. Hể trừ tiết kẻ

mua, thì hết người bán, từ nhien hết nghe tiếng cha mẹ mất con, kêu khóc cùng đàng tìm hỏi.

L.T.T.V.

Mua thuốc lá của nhà

Nên hút những bạng thuốc rất ngon chế tạo tại nhà máy thuốc lá Hanoi. Kể ra mấy thứ sau này:
 Thuốc hiệu « Con gà »
 « Con voi »
 « Đổng-minh »

Thuốc Cigarettes
 - Đóng hộp 50 điếu hay 100 điếu.
 - Ván rời 10 điếu hay 20 điếu;

Mỹ bạng thuốc này:
 Annam trong
 Annam chế tạo
 Annam bán
 Annam nêu đặng.

Du học

Bữa Chúa-nhựt 9 Mai 1920, một trăm ba chục vị Học-sanh từ Thượng-hải ngồi tại Cordillere đêc-học Pháp-quốc.

Thầy giảng Đổng-bang?
 Chưa gặp lớp hội Du-học cho thành, còn chờ đến chừng nào nữa???

Huê lập hội Du-học gần thành rồi Bôn-báo chê khen cái Đoàn-thê Đê-kính rất thạnh.

Số 5433 đầu, không tới lãnh xe

Số 5.433 số trúng thứ hai, một cái xe hơi Dodge giá 2.300 đồng, đã ba tuần rồi, ai trúng sao không tới lãnh? Số này Hăng bạc Đổng-dương bán ra, vậy nên biết là người Saigon-Cholon mua mà chẳng biết sao không lãnh. Hay là người mua là người Tây đã về cố-quốc rồi, hay là người mua là người Annam hoặc Chêc đã bị mất giấy?

Nếu quả bị mất, người ra ấy cũng nên nộp một cục « Put-ty » mà nộp cho thôi.

Đợi tra xét rồi sẽ biết

Vụ mua mười tui Baclieu Bảy người mua muối tại Thương-Chánh Baclieu là Quách-Phong, Ôn-Xương, Tô-Kim, Má Kỳ, Lữ-Quê Trương-vân-Hư và Lâm-Song vào đơn kiện Thương-Chánh Baclieu rằng mỗi người mua nhiều mà giấy biên bản lại giữa đàng bị xét bắt.

Thương-Chánh đàng tra xét, bên Thương-Chánh cũng có sai Thanh-Tra đi xét. Xét cũng quá mõi nhiều mà biên lai ít, song chưa rõ biên làm lộn hay là khuất lấp.

Nếu xét ra quá khuất lấp, thì tội chẳng nhỏ, vì mất thuế của nhà-nước chẳng ít.

**Rượu mạnh hiệu DEJEAN đã thơm mà lại ngọt
làm cho những tay thợ rượu thấy đều khen ngợi
Chỉ một mình hãng Denis freres có trữ mà thôi**

Y dược tân đàm

CAUSERIES MEDICALES

Cách lập điều dược tế cấp trong Nam-kỳ

Từ hồi Nhà-nước Langsa qua bảo hộ xứ ta hơn-sáu-chục năm nay thì lo mớ mang cho xứ ta nhiều cách. Lớp thì lập nhà-trường mà dạy con cháu ta cho biết chữ Quốc-ngữ và English, lớp thì tư-kiến bởi lý, đặng cho dễ sự thông-thương, lớp thì lập nhà đường-dưỡng ở mỗi tỉnh đặng mà nuôi người tật bệnh; lại cũng cất nhà sanh-dé để mà giúp cho những người đần-bà ta khi lúc lâm-bần.

Trong xứ Nam-kỳ ta mười-một tỉnh, tình nào cũng có nhà-trường và nhà sanh-dé. lại có tỉnh như Vinhlong, Baclieu, Mỹtho thì lập tại các quận lớn, (quận Chylach, Vũng-liêm tỉnh Vinhlong — quận Câmau tỉnh Baclieu; quận Cánh tỉnh Mỹtho, vãn vãn, cái nhà đường-dưỡng nhỏ có quan thầy Annam ở phòng khi giúp người bệnh nhẹ khỏi đi tới tỉnh thành mà mất ngày giờ mà lại khỏi tốn kém cho dân nghèo, mỗi một lần đần độn khi đi xa mà tìm quan thầy điều trị.

Tại Mỹtho lại có một chỗ để mà nuôi những người liệt nhược và già yếu. Còn ở làng Đào-bang tỉnh Biên-hòa thì đã có một cái nhà-trường để nuôi và cho thuốc những người điên cuồng khỏi phải ở ngoài phá khuấy xóm làng.

Tình nào bây giờ cũng có một ông quan thầy tây, và một ông quan thầy Annam. Có tỉnh lại có tới hai ba ông quan thầy Annam nữa.

Nhà-nước đã chẳng ngại tốn hao mà lập mỗi tỉnh một cái nhà thương, có đủ thuốc men đủ đồ bịch là có ý để giúp cho con nhà

Annam khỏi phải tật bệnh, khỏi đau ốm và lại phòng khi khi trời độc địa có bệnh truyền nhiễm thì khỏi lo hại cho nhơn dân như hồi trước nữa.

Hễ người nghèo mà đau ốm thì có sẵn thuốc-men, mà lại coi mạch khỏi tốn tiền, là có ý cho nhơn dân ai ai nghèo giàu gì mà lúc đau ốm thì cũng được có thuốc mà dùng. Bệnh lại có chỗ có nơi mà nằm, có cơm nước và có người giúp đỡ đứng ngồi và lại thuốc tây thì bảo chế kỹ càng, sạch sẽ mà lại dùng toàn những vị tinh hảo, uống vào thì mau hiệu nghiệm.

Annam ta bây giờ ở tại tình thành thì dùng thuốc tây là phần nhiều. Mà rủi thay, có ít người không bền chí hễ uống vào một hai lần mà không thấy bớt thì mau mau đi đòi thầy hay là nghe người quen tới thăm nói có thầy nào giỏi, bắt kỳ chớ, chệch, đui mù bóng quáng gì cũng mặc thì lật đật đi mời tới liền. Có khi một ngày rưỡi nằm ba ông thầy cũng có! Ông nào cũng hẹn cho đời ba bữa thì hết bệnh. — Mười cái đời ba bữa vậy thì thành ra cả tháng; chừng chừng thế rồi chạy tới thầy tây hay là đem vào nhà thương thì là hết trị.

Thuốc nam ta cũng có nhiều thứ hay lắm; và thấy thuốc bắc ta cũng có ông danh y vậy. Ngặt thuốc ta thì không ai bảo chế cho kỹ càng đặng lấy *extract* = nước cốt, là cái phần hữu dụng trong vị thuốc mà bỏ cái phần vô ích; nên hễ uống thì phải uống trọn lát và cả chén mới thấm cho. Còn thuốc tây thì bảo chế kỹ càng; mà quan thầy tây hay là annam thì ông nào cũng học từ 4, 5 năm sắp lên, có bằng cấp rồi mới ra mà chẩn mạch được.

Lại với quan thầy tây thì tuy giỏi vậy, mà các ông cứ học thêm mãi. Đến ngày nay đã tìm được thuốc để trừ nhiều chứng bệnh, như là bệnh kiết, bệnh rét, bệnh tim la, vãn vãn; và « *giống bệnh vaccin* » để chích vào cho khỏi bệnh thiên thời, dịch hạch, trái trời, vãn vãn.

Sau đây thì chắc các ông sẽ tìm được thuốc mà chữa hết các chứng bệnh và làm cho người đời da sống đời mà chớ.

A. ANH SÁO
Quan thầy thuốc Annam.

Chài chờ dẫu phát hoa

Hãng dẫu hiệu *Asiatique des Pétrole* Saigon, tuần trước có mượn hai chiếc chài chờ dẫu sắn và dẫu lửa đi Nam-vang. Có tàu vòng đảo đi, chiếc chài chờ vòng trước, chiếc lớn vòng sau, nhếc lờn chờ trọn bảy ngày tháng dẫu và trong bảy ngày tháng ấy, có một ngàn thùng dẫu sắn.

Đi tới cửa Soirap, nhằm đến 17 rạng mặt trời mai, tới 4 giờ sáng, tình tình nghe chài sau nổ một tiếng rền như tiếng sấm, ngó lại coi thì thấy lửa cháy đỏ trời. Bỗng nhiên mà biển xảy dợt, dợt đến thế, cả chài lái bị dạt ngang, giật mình thức dậy, hoảng hốt, mạnh ai nấy nhảy xuống nước mà lánh thân, trừ ra hai tên ngã trong mũi, lẳng lẳng ra

không động, bị cháy thành than. Còn những người nhảy xuống nước, tàu cứu vớt đặng hết, song cũng có hai người bị thương tích trị trọng.

Chưa biết có bởi dẫu, đợi quan tra xét rồi sẽ, bây giờ đây nên nghĩ một là dẫu sắn phát cháy tình tình, hai là tại cầu lửa ở đỉnh nên sanh hỏa hại cả hai mạng người và thiệt cho hãng dẫu nhiều lắm.

Việc là trên rừng dưới bể

Thực vật hóa ra động vật

Ta tưởng lấy làm lạ mà trông thấy loài vật này hóa ra loài vật khác, như là cá ốc-nóc hóa ra bích nhái, sâu hóa ra bướm, cũng-quần hóa ra muỗi v...v... Ờ đây là một cách chuyển hóa, vì những loài vật ấy cứ tuần-hoàn chuyển hóa như vậy cả.

Nay mới thấy thêm được một thứ là cây cũng sanh ra con vật biết bay biết ăn như một vật thường.

Nhưng người thợ rừng ở gần dãy núi Ai-vào thường đi làm gỗ trong rừng sâu hay bắt được một thứ bướm rất lạ: mình to hơn con cáo-cha, có sọc chừa và bụng giống như con bướm, lại hai cái cánh khi bay giống như ngọn lá non xé ra hai mảnh, khi đậu thì chẳng khác

nào một ngọn lá măng-câu non úp lại. Nghĩa là giữa cũng có cái sống lớn hai bên có sống nhỏ rồi thì ra rõ ràng là một ngọn lá. Lại có một đéu lá nữa, là cái dẫu và cái có không khác cái cọng lá một chút nào cả. Khi nó đậu thì hai chừa phía trước kềm theo cái có mà sắc lục non; khi bay thì biệt là con vật, mà đến khi đậu thì ai cũng chịu không biện ra được là giống gì, đến như loài chim sành nghề bắt sâu bắt châu, mà dẫu thầy cũng phải lầm.

Người ta biết được nó quá bởi là cây mà sanh ra, là vì có nhiều người đã trông thấy khi con vật mới sanh chưa đủ, thì tuy có mình có chừa có cánh, mà cái đầu còn dính vào trong nhành lá chưa rụng ra được. Nếu có giật ra thì nó đứt đi mà con vật chỉ ngu-ngơ được một chớp thì chết. Có nhiều nhành lá đàng hóa những đén 5, 8 con, con thì cánh đã rụng đặng được, mà bụng chưa đủ, chừa chưa có; con thì cánh mới mọc lại được phần nửa mà bụng chưa hóa.

Động vật này mà chuyển hóa ra động vật khác là thường, còn như thực vật lại hóa ra động vật thì trong cũng mới thấy. Nếu các nhà bác-vật tìm gặp loài này, chắc còn tìm ra được nhiều lẽ có ích nữa.

Liên trường phùng điển cải lương

Bây lâu người Annam thường dùng liêu đối của China mà đi diễn phùng tuy nhiều sắc huê hộc không đúng kiểu, nhưng vì có chút tình thần ai trang nhã trong mấy câu chữ, nên không bỏ được.

Đến nay tiệm bà Harel ở đường Catinat, môn bài 75 có bán đủ kiểu trang hoa theo cách phương tây, có danh tiếng bấy lâu nay, mà nay lại dùng trang hoa ấy mà phụ thêm chữ nho hay là chữ quốc-ngữ xem rất phải cách. Đã trách khó cái này mà lý của kiểu China, mà lại giữ đặng mấy hàng chữ thần ai của phùng tục nhà Nam ta.

Thật mỗi sự cần chế rất hiệp thời nghi, nên ông quan kinh xin bố cáo cho đồng nhơn rõ biết.

Hãng bà Harel lại có copy đặng một người danh ai viết, các câu hoặc là hàn-phùng, hoặc là câu đối điển trang, rất hiệp theo tình cảnh của người.

Ấy xin chừ vi ai có muốn mua thì gọi thợ mà nói hết ý từ của mình muốn đàng câu chữ làm sao, thì đều sẽ

đặng như nguyện. Như chừ vi có đi chơi Saigon, xin ghé tại nhà bà Harel, môn bài 75 đường Catinat, mà xem thì tường tất.

Ờ đây bản-quan có in hành cái kiểu thức cho khán-quan rõ thấy. Xang quan thì bóng nhơn trang hoa tây, còn ở giữa thì lại có bốn chữ « Nhà Việt thiên cổ ».

Một thứ thuốc là nên hút

Người Nam-Việt cứ phần nào rãng bực đồng thiếu không đủ dùng, cũng là tràn ra ngoài-nước. Sao không biết rằng ở tại mình có đi mua thuốc lá của nước Trung-hoa, của xứ Algérie cũng những nơi khác, mà gây nên cái bệnh tương tự?

Vậy chi nên mua thuốc lá của ĐÔNG-DƯƠNG YÊN-TRẠO CÔNA-TI, vì những thuốc lá trong ở đây theo những phương-pháp thiên-hợp, chớ ở đây theo những cách-thức địa-biệt, khiến cho thuốc lá ấy là thứ thuốc ngoại-hoa thì cả các thứ thuốc ở ngoại-quốc đem vào.

Vậy nên hút thuốc chừa của hiệu CÔG, hiệu SCAPERLETTI; thuốc lá của hiệu CÔG, FAVORITES, ALLIÉS, v. v. cũng những xi-gà hiệu MANDARIN, BOUQUET, LORUS, và NARCISSE là những thuốc của ĐÔNG-DƯƠNG YÊN-TRẠO CÔNA-TI chớ ra. Vì hút thuốc lá tức là giúp những người đồng-bang trồng thuốc, và chế thuốc ấy. Mà thì giữ được tiền bạc không mất ra ngoài quốc tế.

Văn Uyên

(Variété Littéraire)

Thơ số 13

Trăm năm trăm tuổi may rủi một chồng,
Đầu ai thân phụ về rông mặc ai.

Xuất một vị thuốc.

Câu hát và lời tục ngữ Về nghĩa bậu bạn

Ba mươi tuổi, sáu mươi người quen.
Gần mực thì đen, gần đèn thì sáng.
Nhơn phi nghĩa bắt giao,
« Người mà phi nghĩa chẳng chơi,
của mà phi nghĩa mà mười chẳng mang
Trường đồ tri mà lực, nhứt cử
kiên nhơn tâm.
(Đường giải mới biết ngựa hay, chơi
lạ mới biết lòng người phải chăng.)
Cứu hạng phùng cam vô, tha hương
ngộ cô tri.

Les deux pigeons

Deux pigeons s'aimaient d'amour tendre;
L'un Ceux, s'ennuyant au logis,
Fut assez fou pour entreprendre
Un voyage en lointain pays.
L'autre lui dit : « Qu'allez-vous faire ?
Voulez-vous quitter votre frère ?
L'absence est le plus grand des maux ;
Non pas pour vous, cruel ! Au moins que
les travaux,
Les dangers, les soins du voyage
Changeant un peu votre courage.
Encor si la saison s'avancait davantage !
Attendez les zéphirs : qui vous presse ?
un corbeau.
Tout à l'heure annonçait malheur à
quelque oiseau
Je ne songerai plus que recontra funeste,
Que faucons, que réseaux. Hélas ! dirai-
je, il pleut ;
Mon frère a-t-il tout ce qu'il veut,
Bon souper, bon gîte, et le reste ? »
De discours ébroua le cœur.
De notre imprudent voyageur ;
Mais le désir de voir et l'humeur inquiète
L'emportèrent enfin. Il dit : « Ne
peurez point ;
Trois jours au plus rendront mon âme
satisfaite.
Je reviendrai dans peu conter de point en
point mes aventures à mon frère ;
Je le désolerais. Quiconque ne voit
guère
N'aguère à dire aussi Mon voyage dépeint.
Vous sera d'un plaisir extrême.
Je dirai : j'étais là ; telle chose m'arriva :

Người ở đời phải có nghĩa giao tiếp
với nhau mới nên xã hội. Phạm muốn
biết người ấy phẩm-giá ra thế nào thế
thì phải xem bạn của người ấy phẩm
giá thế nào thì người ấy tức nhiên cũng
thế.
Cách giao hữu là một nghĩa-vụ lớn
của con người, chẳng nên để sự kết
bạn. Nếu mình sai lầm, kết bạn, thì
danh giá của mình bao nhiêu cũng phải
ở trong danh giá của người bạn. Phải
lượng mình bấy nhiêu, không thể chối
từ được. Ấy vậy người đời chớ nên
kinh hốt sự kết giao, mà liệng tang cái
phẩm gia thanh bạch của mình.

Hai con bò cày

Hai bò cày ruộng nhau rất đời,
Một con thì bực bội ở nhà,
Quê mùa mới tỉnh chơi xa.
Con kia thầy vậy dứt là mọi dang :
« Em đã muốn đi hoang sao ?
Bành bò anh vô vô bay sao ?
Xa nhau thăm thiết đường nào,
Nhưng em lòng bạc, làng xao sá gì !
Thôi, ít nữa muốn đi thì đi !
Đường xa xui chi xiết nhọc nhằn ;
Hiềm nguy, bặt thiệp lễ hàng,
Chớ chi em nghĩ mà dăng tri thém.
Phải chi tới mùa em còn khá !
Hãy đợi xuân : gặp quai làm chi ?
Quai kêu khi này cũng kỳ,
Ất đem điếm xâu chim gì, chẳng không.
Anh thối những pháp phóng lo sợ
Nào họa chờ, điều vô, lướt bao.
Hỡi ôi ! như gặp mưa rào,
Thì anh có biết thế nào ở đâu ?
Chớ mọi việc em câu trong trí,
Nào ăn no, ngủ kỹ, thiếu sao ? »
Nghe lời khuyên nhủ ngọt ngào,
Em ngu dầy cũng nao nao tâm lòng ;
Tỉnh lòng-lơ lửng lẩy khôn ngoan.
Em rằng : « Anh chớ than van ;
Nội trong ba bữa, em an tâm lòng.
Em trở lại thuật cùng anh rõ
Những chuyện chi xảy có trên đường.

Vous, y croirez être vous-même.
A ces mots, en pleurant, ils se dirent
adieu.....
Le voyageur s'éloigne : et voilà qu'un
nuage.
L'oblige de chercher retraite en quelque
lieu.
Un seul arbre s'offrit, tel encor que
l'orage.
Maltraita le pigeon en dépit du feuillage.
L'air devenut serin, il part tout morfondu,
Sèche du mieux qu'il peut son corps
chargé de pluie,
répandu,
Dans un champ à l'écart voit du blé
envie ;
Il y vole, il est pris : ce blé couvrait d'un
las,
Les menteurs et traitres appas.
Le las était usé ; si bien que, de son aile,
Hé ses pieds, de son bec, l'oiseau le rompt
enfin ;
Quelque plume y périt ; et le pis du destin
Fut qu'un certain vautour, à la serre
cruelle,
Vit notre malheureux, qui, traquant la
spicelle
Et les morceaux du las qu'il'avait attrapé,
Semblait un forget échappé.
Le vautour s'en allait le las, quand des
nues
Font à son tour un aigle aux ailes
étendues.
Le pigeon profita du conflit des voleurs,
S'envola, s'abattit auprès d'une mesure,
Crut pour ce coup que ses malheurs
Finiraient par cette aventure ;
Mais un fripon d'enfant (cet âge est sans
pitié)
Prit sa fronde, et du coup tua plus d'à
moitié
La volatile malheureuse,
Qui, maudissant sa curiosité,
Traînant l'aile et tirant le pié,
Demi-morte et demi-boiteuse,
Droit au logis s'en retourna ;
Que bien, que mal, elle arriva
Sans autre aventure fâcheuse.
Voilà nos gens rejoints ; et je laisse à
juger
De combien de plaisirs ils payèrent leurs
peines !
Amants, heureux amants, voulez-vous
voyager,
Que ce soit aux rives prochaines.
La Fontaine

Tôi chỉ dùng có một thứ
giấy NIL mà thôi giấy này
là thứ giấy văn thuốc diên.
Tôi nhất cha một mình hàng
Denis Frères đại lý khắp cả
Đông-dương.

Đầu anh thôn thức lòng vàng,
Nghe em, anh cũng đặng an một vài.
Ai chàng thầy cuộc đời mọi mối
Có biết chi mà nói cho nhiều.
Hành-trình em tá bao nhiêu,
Thì anh đẹp ý có điều gì qua.
Như em nói : em đã đến đó,
Có xảy ra việc nọ cho mình ;
Anh nghe sao cũng động tình,
Ngỡ là anh đã thân hành đến nơi.
Nói tới đó, cả hai từ giả,
Ngó mắt nhau là chẳng nói sai.
Bỏ rồi anh ở em lui ;
Bồng đầu mây kéo tới thui đất trời.
Chim bặt gió tìm nơi mà dò ;
Có một cây là chỗ nương nhờ.
Nhưng mà nhành lá xơ rơ,
Hành-hao gió kệp, dật dờ chim côi.
Khi trời đình chim, chim thoi rù liệt,
Gần gương bay, chi xiết lạnh lùng.
Mình đắm xe xát, phơi lòng,
Bồng đầu mắt thấy trong đống xa xa.
Trên mặt đất tình là lúá vại,
Thầy ăn lòng mướn thiết tha,
Vội vàng đáp lại, câu ta mắc vào :
Trên lúá rài bèo lòng dòi màt,
Dưới bầy gà buột lạt gian dầy
Lạt dầy môn bở, rạt mây ;
Cánh, chơn cũng quợng quá ngay dứt vòng ;
Nhưng đã phải mà lòng vại cái ;
Vạn sự còn theo mãi chưa tha.
Kén kén đọc ác bay qua,
Thầy câu trong lưới chun ra nửa mình ;
Còn dấy vượn như hình thú-phạm
Kén kén vừa tình xót chàng,
Trên mây bồng thầy phụng hoàng bay ra.
Tương đối cảnh tượng pha rất lạ
Hai bợn ta câu xé rây rã.
Bỏ câu nhơn dịp bắt hòa,
Liên bay xa xuống mệ nhà bỏ không.
Tương từ dỏ vận cùng bết tích,
Cổ dẻ đầu con nít nhà hoang
(Tuổi thơ chẳng biết xót nần)
Mau tây đương lấy cây giềng bán ngay.
Trúng câu phải thâm thay gán chết,
Chim mà nòn mới biết thối hơn ;
Giận mình lực tức bắt nhơn,
Nửa quẻ, nửa chết, nhất chơn ngay về.
Bi miếng-nhưng-rẻ-rẻ tới chỗ,
Chàng chuyện chi khôn khổ đốn thêm.
Em thấy anh, anh thấy em,
Biết bao khoái-lạc cũng đem thế sấu !

LỜI ngò cùng khán quan

Chư ông muốn vẽ hình cho thiết
khéo, thiết giống xin đem hình đến
mướn tiệm hoa-chơn-dung của Mr
Nguyễn-đức-Nhuận ; thì tất sẽ đặng
vui lòng đẹp mắt Tiệm này được
nhiều nhà sang trọng ngợi khen.
Hình vẽ đã năm năm không phai.
Thợ vẽ hình này đã có bằng cấp
lời nghiệp vẽ người vẽ và ba cái bằng
cấp của hội đặng sao. Đông-dương
bạn khen. Quý vị muốn biết rõ, xin
đến tiệm này sẽ giới cho
cách vẽ và đẽ thước tất cả phẩm
minh. Gọi thợ hình, hoặc mướn
xin để bao thợ như vậy :

M. NGUYỄN-ĐỨC-NHUẬN
Chủ-tiệm
Hoa-Chơn-Dung
Boulevard Paul-Bert, Saigon.

**Hãy uống thử thứ rượu
AMER HONORÉ
Là một thứ giải khát ngon
thượng hạng
Chăm một mình hàng Denis Frères
có ở cả thế.**

Người-Annam-ta

Nên hút thuốc lá hiệu « CON GÀ »
Vì thuốc thơm tho hơn hết,
Vì chế tạo theo phép vệ-sanh,
Vì bán giá rẻ hơn thứ khác.
Nên bỏ các thứ thuốc ngoại quốc,
Mà hút thuốc lá hiệu « CON GÀ ».

Bán tại Đông-pháp Yên-thảo Công-ti ở Hà-nội, 1
Dépôt tại Cholon, 2 et 4, rue Lareynière,
và các nơi tạp hóa đều có bán.

Ở kẻ sống vì cầu ăn ai,
Muôn đi chơi, xin lại bán gin.
Neu-xin-ngoc-An, dịch.

Thanh-phong
Tiệm may và bán đồ tạp hóa
Của **Neu-xin-tran-huoc**
(đường Thủ-đức) 62 Amiral Dupré 62
SAIGON

Máy quần áo tây và Annam theo
tiểu kim thời; bán hàng, the, lụa Bắc,
tinh, nhiều, xuyên, lục soạn tàn.
Nón đủ kiểu. Rượu tây, thuốc tây,
savon thơm, dầu thơm thượng hạng
của tiệm thuốc ông L. Solirène
Saigon.

Kinh trình

Lò, rượu Đông-Dương của hãng Lang-
sa kieu là *Société Française des Distil-
leries de l'Indochine (S.F.D.I.C.)* kính
trình cho chư vị Thương-nhơn và Saig-
on lục-thinh hay rằng:
Kể từ ngày 26 avril 1920, Hãng rượu
tạm dời phòng việc về số 66, đường
Bonnard, Khai-thếp nói số 347.
Vậy khi cần mua bán, đòi hỏi và gửi
thư từ chỉ nhất thiết việc mua bán,
tiền-bạc hay là điều đình cang thiệp với
Bản-hội, xin cứ do nơi đó mà ký hứa.
Tổng-lý Nam-kỳ và Cao-miền
Ký tên.

Muôn Bán

Caoutchouc cây, vương đã hai
năm; Hột vương đều là hột lựa
giống tốt. - Vừa trồng.
Muôn mua xin do nơi ông
HUYNH-HỮU-NHO, Hương-Hào
ở tại chợ Thủ-Đức.

IMPORTATION COMMISSION
Entrepôt de Cholon
71 rue Tông-độc-Phuong

Hãng trừ Hàng Hóa
Paul-HIỆU Cholon
Các thứ vải. - Đồ gia vị Lạng-
sa và các nước. - Rượu chác và
các thứ rượu ngon. - Các thứ dầu và
savon thơm. - Các thứ đồ sơn lót
và sơn bả. - Các thứ đồ đồ lót
nhỏ. - Các thứ đồ vật và đồ mới từ
Paris gửi lại bán, vận.
Hãng tôi cũng chịu ra công mua
mua các thứ hàng hóa làm bết
phương Tây và các xứ la theo ý chủ
vị đặt.
Giấy thép để tạc: Paulhieu-Cholon
Giấy thép nói: 667
Le Directeur
Paul Hiệu
Officier d'Artillerie Coloniale démobilité
Croix de Guerre

Thứ Hai
17
Mai
1920

KHAI TRƯỞNG

ĐẠI DƯỢC PHÒNG
Ở đường **CATINAT SAIGON, số 195 tới 201**

Ông **André Lê-văn-Minh, Tổng-lý.**
Bác-tử như một hạng ở Y-viện thành Paris,
Học-sanh tốt nghiệp trường-y dược bảo-tế,
Cựu học-sanh các trường-dưỡng thành Paris,
Cựu bảo-tế công các nhà thương tỉnh Seine,
Đặng phần thưởng nhất hạng kỳ thi hóa học 1914:

Mỹ-dal-bạc
Mỹ-dal-đồng
Của ti tề-cấp bá tánh thành Paris.
Mỹ-dal-đồng
Chia hội Phụ-nhơn Pháp-quốc (thành Paris).

Toa thuốc
Chế y theo toa của thầy thuốc cho,
Phần việc riêng
Đề cho tay chế thuốc Langsa quán sức.

Thuốc thiết nghiệm
Chánh hiệu Langsa
Chất hóa-học
thiết rỗng và nhưt hảo hạng
Phân Giải
Sanh vật học
Tế-trưng học và Hóa Học

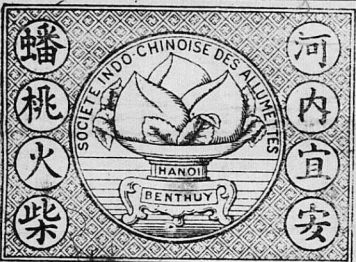
Ồ hắc chấc
nước uống
Hoàn-Tê

DẦU HOA
Dầu Essence de Meats hiệu **Mitcham** nhưt hảo hạng
Thuốc thiết nghiệm và các vị của ông **Lê-văn-Minh**

Hỏi giá
Thuốc bổ Quinium
Hườn nhỏ mau tang ra nước
Trích từ bả thứ quinquina
Bổ lực và trị bệnh rết
Thuốc tiêu
Thuốc yale-ianate d'amaouaque
Cổ Y-viện nạm nhương trị bệnh đau gân cốt.

ĐIỀU DƯỢC PHÒNG
Tiệm Langsa
Bán rỗng những thuốc Langsa
Nhà lãnh mua tại Paris - Lyon - Marseille - Nice

Thuốc xổ
Thuốc hườn xổ
Kola-Stabilisée
Hườn nhỏ tiện dụng
Gaduol
Thuốc có trợ đau cá morue

một mình hãng
Denis-frères
đại-lý cả Đông
dương thứ hộp
quẹt này.

Hộp quẹt này khắp nơi đặng phép bán là một sự nhỏ một hộp mà thôi.

Nº (39) FEUILLETON DU 28 MAI 1920
ROMAN

OAN KIA THEO MÃ
BA MƯƠI HAI ĐỀM
HỒ-CÁNH-TIÊN tự thuật

Đềm thứ sáu (tiếp theo)
« Tôi phải cam lòng đứng nước nước
miền mà nhìn về ngọc, nhằm thức ngủ,
chập lâu mới nói:
« Nhơn tình bạc xưa nay thường thói,
mấy ai mà nghèo đói biết nhau, có như
vậy mới rõ vàng thau, bằng chẳng vậy
thấp cao đâu háng. Lúc còn sống biết
bao tin nhận, cơn thác rồi có loạn mở
oan; buổi xuân xanh anh yên nhận nhân,
trăm ngàn khách giàu sang lui tới.
Người minh phụ nay còn ngó lại, nghèo
cực đành chia với thầy chăng? Bấy giờ
minh đâu có ăn-ăn, thì cũng đã lờ
lang ăn ai. Minh chớ ngờ tới mong trừ,
lại ấy chàng qua vì ngài có cang, nên
khó nghèo mà cũng cần-ràng, chẳng
đành để cho nàng thôn thiêu. Nhiếp ít
gọi chắt tinh da thiếu, từ đây minh phải
liều ở ăn, may mà nên diệu xích
thần, khuyên giữ nghĩa gọi chẳng cho
vẹn! »
« Tôi nói mấy lời rồi trạc bạc cho, con
Ba-Tư tiếp lấy mà mặt có sắc đỏ người,
hỏi mà ứng có, song cũng gương cười
mà rằng:

« Thời mà mình, tôi biểu bô phứt
chuyện cũ đi cho rồi mà! Cứ nhắc đi
nhắc lại hoài, khổ chịu quá. Lẽ đại một
lập thì thôi, chớ ai đại hoài sao nói mãi!
Minh vớt tôi một lần này đây, thật ơn
đáng mây, muôn kiếp cũng chẳng quên;
tôi quên, từ đây, trái dạ thờ mình,
chẳng đời trịnh tiết. Thời, bây giờ mình
về nghĩ đi. Tôi này tới đời mình, mình
nhớ, lại nhà nói chuyện! »
« Nghe nó biểu tôi lại nói, tôi chuyện,
cái lòng dục của tôi nó muốn biểu tôi đi
sống cái lương tâm của tôi nó muốn
một tiếng lớn rồi cần đàng đàng. »
« Ấy là ma toan đắc tội, gọi nhậu đàng
đàng, liệu lấy, tìm những chôn đoạn
trắng mà dước! »
« Nghe qua, tôi giựt mình tỉnh ngộ,
bao nhiêu tình dục biến tang, tôi mới
đáp: « Thời, chuyện vàng làm gì ông
đưa ra nữa. Lẽ vậy rồi thì thôi, tôi
minh phải liệu lấy phận mình cho ăn gia
thì; mình còn nghĩ đến chút tinh cho
nghĩa xưa, cũng gọi may may cho tôi làm
đó; tôi cảm ơn mình vô cùng. Và cũng
vì ơn ấy, tôi hứa mỗi khi minh túng rỗi,
tôi giúp cho, có thì giúp nhiều, không
thì giúp ít. »
« Nói rồi tôi từ giờ con Ba-Tư mà đi;
con Ba-Tư đứng liết ngó theo tôi mà
rưng rưng đôi mắt.
« Về tới nhà, mặt đỏ mỗ-hôi, lại sức
nhớ lại chưa ăn, đói quinh, Tuy vậy mà
tôi không buồn, lại có vẻ vui, vui vì làm

đặng một đũa phải cho người yêu của
tôi, lòng tôi phớt phớt.
« Trường lâu lần giúp nó một lần vậy,
không sao, để đầu mới đưa chưa đầy ba
bữa, đã thấy nó tìm tôi mà xin nữa. Xin
luôn một tháng trọn ba lần, làm tôi xiết
vĩnh. Mỗi khi thấy mặt nó, tôi biết
trước mà làm bảm, lại cũng có khi giận
quyet háng háng, cho, giận vậy mà
chàng biết sao, chẳng nghe nó than,
thầy nó khóc, ừ. Không tuồng bạc ngàn
càng tuồng ra cho nó. Tôi thêm nghĩ cái
giọt nước mắt của con Ba-Tư thiết mệnh
vô cùng, mạnh chẳng thua gì cái giọt
dước mắt của Tây-Kiều, chảy xỏ Từ-
Hải.
Tuy mạnh vậy mà nó chẳng rút tôi
lời nhà nó nói, cũng như, một là
lương tâm tôi cần tôi, hai là kỷ luật
ngày, vợ con tôi lên tới.
« Có đánh giầy-thếp cho tôi hay đi
rước. Tàu lại tới, tôi rước me con nó
lên, chuyện này tôi tò ý mang vuy, nó
lại làm hơn mà lơ lửng. Vào nhà, tôi
nặng-nặng con và kim lời hỏi thăm, nó
cứ đánh chửi làm thình, như không
muôn nói. Tôi biết ý, mia cười, song
không lẽ làm sao, phải đợi canh khuya,
chung gói sẽ giải bày hơn thiệt.
« Chàng cần kể-né, Lê qu-hửu cũng
biết, trọn một buổi đó, con tôi nó đàng-
đàng không hay hết. Nó quết nói trong
nhà từ trước tới sau, rất đặng trở ha
thàng, còn phải ngồi sủa chưa nói tới.

« Khuya vào phòng, tôi kim lời nói đi
là cho ở nhà tôi người lòng mà tôi chưa
kịp nói, thoát nghe ở-nhà tôi hỏi:
« Bằng lòng mà giờ ừ-át, đồ ăn
đồ uống mắt mỗ, không ai chịu ăn
cơm tháng cho minh ăn hay sao minh
bảo tôi lên?
« Nghe ở-nhà tôi hỏi hơi cay đắng,
tôi cười và đáp rằng: « Sao lại không có?
Đầu lúc mưa gió, tôi đồ ăn đồ uống
uống mắt mỗ cách này, minh trả phải
giả thì cũng có người ăn, nghĩa mà
chính nhà này chớ; nhưng mà mẹ trẻ
chàng này, lòng không ăn, nếu chẳng
quên này mà nó nói, thì không tay nào
sợ cho tôi ăn nữa miệng. Và lại khi mẹ
nó không về thăm nhà, không lẽ tôi
không cho đi, biết rằng có lâu cũng
trong đời ba tháng, nên tôi vì me trẻ,
mà phải ráng ăn cho qua buổi đó thôi,
chớ ở ăn như vậy hoài chịu sao cho
thieu!
« Ở-nhà tôi hỏi rồi chum chum cười
thì tôi nói: « Thời da! Mỗi miệng
chàng này, tôi nghiệp! Vay chớ
như con Ba-Tư đó mà cho minh ăn
không vừa miệng sao mà minh ăn đàng
minh để nơi nhà nó? Tôi tưởng nó khôn
khéo hơn tôi nhiều, nên đặng lòng minh
vay chượng. Thật tôi cảm ơn nó không
càng, vì nhờ nó mà tôi đặng rình tay,
về thăm nhà mấy tháng! »
(Sưu tập tiếp theo)
L. H. Mưu]

quan
nh cho thiết
m hình đến
lưng của M
lặt ở s đặng
n này đặng
ngôi khen.
bóng phai.
ở bằng cấp
bà cái bằng
Đông-dương
biết rõ, xin
sẽ gọi cho
ắt nghĩa rõ
giả cả phân
loạt mandat

NHUẬN
ung
Bert, Saigon.
ừ rượu
ĐRE
đặt ngon
đến đàng
đến đàng

PHARMACIE PRINCIPALE

Tiệm thuốc Tây này đẹp theo cách Văn-minh và lớn hơn hết trong Đông-dương này

LẬP RA TỪ NĂM 1865 HỒI TRƯỚC CỬA ỒNG HÖLBÉ và RENOUX

Nay Ồng L. SOLIRÈNE, nhứt hạng bảo-chê sư, kê nghiệp

Ở Saigon, ngang nhà hát tây. Bán đủ thứ thuốc tây, tốt thượng hạng và giá lại rẻ Lục-châu chư quân-tử có cần dùng thuốc tây xin hãy gởi thư cho tiệm thuốc này mà mua, thì sẽ được vừa lòng. Nếu ĐƯỢC-TẶNG LƯỢC-ĐIỀN đã xuất bản rồi. Ai muốn xin thì viết thư cho Ồng Solirène, ngài sẽ gởi cho không

Hàng Dầu TRƯƠNG-VĂN-BÈN,

có bán đủ thứ dầu

Dầu phộng ăn thiệt ngon và tốt.
Dầu dừa.
Dầu xỏ không có mùi hôi.
Dầu mè thơm.
Và Dầu bóng giá rẻ để thợ bực dùng.

Bánh dầu đậu phộng thiệt tốt.
Bánh dầu đậu-đủ.
Bánh dầu hạt gòn.
Bánh dầu bột bông.
Bánh dầu dừa để cho heo và bò ăn.

ĐỒ TỐT VÀ GIÁ RẺ HƠN
Khách-trú

Hằng tới mua dừa khô, dầu phộng, mè, hạt gòn, hạt bông, hạt đậu-đủ, dầu và bột caoutchouc. Mua giá khá hơn các nơi.

Xin Lục-châu ai có muốn mua bán với tôi thì xin mời đến nhà hoặc viết thư hỏi thì tôi gởi kiểu và san lòng tiếp nước rất trọng thể và trả lời lập tức.

Nay lời:

TRƯƠNG-VĂN-BÈN,
Hội đồng quản-hạt,
Đường CAO-MÉN, số 40,
CHOLON.

Tiệm đóng xe

Sửa xe và vận đủ đồ phụ tùng
ĐƯỜNG-LURO MÓN BÀI 99 và 101
ĐẤT-HỘ (SAIGON)

TRẦN-VĂN-HIỆP chủ tiệm

Kính cõng Lục-châu quý khách đừng rở: Tiệm tôi có đóng đủ kiểu xe như là: xe mui, xe hai bánh, xe kiền, xe kéo, xe bò cõng có đóng thùng xe hơi theo kiểu kiền thời, sơn xe thiệt khéo, làm nệm, múi xe đủ kiểu, và cũng có bán các thứ xe cũ sửa lại chắc chắn; có bán đủ xe đủ kiểu, bánh xe cao-su bằng cây giá trị bền tây chở lại, cao-su đặt để thay trong bánh, kiền đèn tây, đồ bắt kễ xe độc chiếc và xe song mã bằng da

CANOT HƠI

Hãy lập tức viết thư thương nghị với

Đề chờ chuyên mau lẹ, Ông Charles BARDON

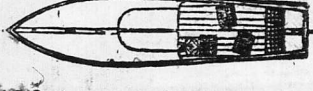
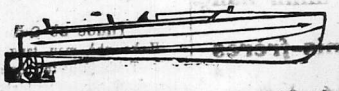
NGƯỜI ĐỒNG TÀU

Ở đường Paul Blanche số 127

SAIGON (Nam-Y)

để tuần du diên địa

MỘT CÁI KIỂU THEO LOẠI « POPUIAIRE », KÉU LÀ AUTO-GLISSEUR SỐ 620

Chắc chắn
đóng kỹ càng
giàng đẹp!

giá 1.500 \$
sấp lèn

Khoái huyệt
lạ-làng sạch sẽ
Giá rẻ

tây may rất khéo và chắc, có bán yên cõi, chuông đạp hai tiếng, bình để thấp đèn khí đã theo xe. Sơn xe và sửa xe.

Cái xin quý khách có dịp đến Đất-hộ xin ghé lại tiệm tôi một khi trước coi công cuộc của tôi làm, sau có cần dùng món chi đa thiếu mua giúp làm ngời, thì tôi rất cảm ơn hạ cõ.

Còn chừ, quý khách ỡ xa muốn gởi thì hỏi thăm môn chi càng giá cả tôi sẵn lòng hầu đáp.

Có thứ rượu mạnh Langsa hiệu « BAC-CHUS » mới nhập Nam-kỳ là thứ nhất ngon không có thứ rượu nào bằng.
Chỉ một mình hãng Double Frères trở mã thôi.

Đôi hàng trần tó

Bấy lâu Tệ đã giầy công luyện chế các thứ Trà Việt-Nam ta, có ướp rờng những mùi hoa thơm vãn vãn... Đất là Kỳ tâm-Hiện dấu riêng « Trại-Tim đỏ » đựng bằng hộp thiết với gói lớn gói nhỏ đủ hạng!

Trước giúp nhau làm nghĩa!
Sau bởi bỏ quẻ-hôn!

hầu các
đứng hảo tâm
đoái tưởng, mà
giúp sản vật Quê hương
phát đạt! Mong sao bên
vững Quốc-hồn Việt-Nam! Ai
oi! san tâm lòng son! Khéo mà!!

H. K. SANH/
Quản lý và chế tạo Kỳ-tâm-Hiện 61-62 đường
Testard và đường Charles Thomson CHOLON
Phố gần gần gare xe lửa Cholon.

BAZAR
MERCERIE
JOUETS

Jules Ha-kim-Tuong

9 Boulevard Gallieni

En face de la Gare Némésis

Ouverture 30 Mai 1920

MERCERIE
VINS
LIQUEURS

Ancien Employé de la Maison A. Courtinat & Cie

Ồng Jules Hà-kim-Tuong vốn xuất thân ở nhà buôn Langsa đã lâu rồi, nghề thương-mãi thật lão-liệu lắm.

Nay ông riêng ra lập thương-cuộc Epicerie là sở dĩ để buôn bán đồ ngoại-dương mà nhứt là hàng-hóa bên Đại-Pháp, cho nên nhà buôn ta trong sáu tỉnh. Hiện nay đồng bang ta đã rõ đường lối buôn bán, mọi đường cả của non-quần, ai ai cũng mong bước tới, vì vậy nên ông Jules Hà-kim-Tuong, cõ muốn mở mang thương-giới cho quê-hương, để-xương hiệu này, trước bán giá rẻ cho người bản xứ, sau nữa thế vì nhà buôn ta mua đồ bên Pháp, được nhứt tiền số phi.

Vậy đồng bang ta trong sáu châu, muốn hỏi điều chi về việc thương-mãi bên Pháp hay là tại Saigon, gởi thư hoặc giáp mặt, thì ông sẵn lòng giới thiệu cho.

T. T.

Phải làm sao

Cho những người yếu đuối
cho hết thảy những người mà bộ phở suy nhược?
Phải TRỪ BINH và phải BỎ SỨC

la SOLUTION PAUTAUBERGE

là một thứ thuốc rất hợp dụng vì trừ độc thì có vị Crécoète, bổ sức thì có vị Chlorhydro Phosphate de chaux. Không phải tí, thuốc này thân hiệu trị bệnh cúm mưc, bệnh ho gió, bệnh ho rét, bệnh cú rừ, bệnh đau vết khấn. Làm cho ăn biết ngon và bổ sức, trừ tuyệt đãm đóng cục và ngừa bệnh HO LAO

L. PAUTAUBERGE, 40 rue de Constantinople, Paris, và các được Pharmacy

Phnom-Penh Bazar TRƯƠNG XUÂN

Giá bán sỉ
Nóc áo hình vò màu đá-ki 9003 - 12 nóc.
Kiến đồ hình chụp, máy chụp...

Tư-vị Pétrus Kỳ

Cuốn tư-vị Pétrus Kỳ Langsa
định ra quốc-âm, có hình quan
Độc Kỳ, có 1250 cái hình rút...

PILULES FOSTER

Sermé spécial pour les maladies des reins et de la vessie

福 德 氏 秘 製 保 腎 丸
腎 臟 之 功 能 甚 大 凡 腎 臟 不 健 則 血 中 毒 質 積 聚 而 成 諸 症...

La Véritable Marque

PHIX: 3 fr. 50 la Boîte, chez tous les pharmaciens.

TRẠI TRỢ-MỘC CHẠM VÀ CÂN (Mehel NGUYỄN-HIỆP-HÒA)

Trại tôi đang toàn cầm-lai, trái, gỗ công
cáo môn theo kiểu kim thời.
(một cầm-thạch, thành của hay không...

Pháp-Việt Khách-lưu (HOTEL DE FRANCE)

N° 163 Rue Catinat Saigon
HUYỄN HUỆ KỸ. QUẢN LÝ
Kinh cũng qui ông qui bà rõ, tôi
là chủ tiệm ngõ Nam-hồng-Phước...

BANQUE INDUSTRIELLE DE CHINE TRUNG PHÁP THIẾT-NHẬP NGÂN HÀNG

ĐẠI-PHÁP NẶC DANH CÔNG-TI
TU BỒN 45 TRIỆU QUAN
Hội trường quản lý: ông André Berthelot

Hàng chính (Paris)
Hàng nhánh
PARIS LYON MARSEILLE BRANCO
LOMBARDIEN BOURGOGNE FRANCO...

Hàng nhánh Saigon
8, quai de Belgique on 5, rue Adran

Tính toán các thứ số, sách nhà
Tinh tiền (đó thiếu) bằng phiếu chi
bằng bạc đồng (piastres) lời ba...

Gửi tiền có danh lệ, hoặc tinh bằng tiền
quan (trams) hoặc tinh bằng bạc đồng
(piastres) V giá bạc và cách thức, xin đến
trung ngại...

Nhà máy xay lúa, nhà máy xay lúa, nhà máy xay lúa

Nếu chủ vị muốn mua một cái nhà máy
xay lúa theo kim thời và loại tốt nhất,
cơng 5-10-15-20-30-40 hay là 100 tấn công...

Bonnefoy & Co

116 Maritime et Commerciale de Poitiers
Successeurs de
Messieurs D'Ormay mà suy tính và kinh
nghiệm rất nhiều về các loại máy xay lúa...

HOÀI DƯƠNG BÌ

Muốn trẻ cái bình hoài dương thì
lựa thứ thuốc bổ huyết bổ tâm mà tốt
mỏi đặng.

Trong cái bình hoài dương này có nhiều
cỏ, một là nỏ-cần có bình, hai là cốt chử
suy khuyết.

Thường là cái việc giao cấu thì nó tăng
hơn một cái, nếu nỏ-cần hư bại thì tinh
tử đực loại-đạo. Bởi vậy ai có bình yếu...

PILULES PINK

(Bổ hoàn tinh đơn)
Trong các tiệm thuốc có bán ở thị
trường của ông de MARI' et LAURENTE
Pharmacie Normale, de Saigon.

TIỆM
Họa-chơn-dung
Thiệt khéo hạng nhất
nội Đông-dương.
HO-VÂN-LANG.
58 rue d'Espagne Saigon.

Vinhlong Thương-nghệ Công-ty

1) Xe hơi và tàu đưa bộ hành
giác ghe chở lữ.
2) Sửa các thứ xe, bán đồ phụ
tùng, bán đồ sắt và rèn đồ sắt (hàng
rào vào vát).

Vinh-long, le 15 Mars 1926;
Le Directeur-gérant,
NGUYỄN-PHÚ-TOÀN.

Cách tranh thương

Muốn buôn bán cho đắt tiền
đặng, thì phải đợi đến cho thời
sáng.
Người buôn bán Âu-châu cũng
đúng cách đó; người châu Á
cũng đúng cách ấy.

CORDONNERIE-CHAPELLERIE TONKINITE

GRAVURE SUR MÉTAUX ET MARBRES

NGUYỄN-CHÍ-HÒA

SAIGON - 83, Rue Catinat, 83 - SAIGON

Tên này có ở 50 thị trấn Bắc-bộ
Việt Nam, một số tên như: lớp
HỒ HƯƠNG VÀ VÀNG (KAM)

Tôi cũng có thợ khắc CON - ĐẤU
ĐỒNG VÀ CHẠM MỘ-BIA ĐÁ CẨM-
THẠCH đủ kiểu. Đã có nhiều vị ở
LỤC-CHÁU mua ở NÓN VÀ GIẤY
chưa tới, đến được vừa ý hết và khen
phải NÓN VÀ GIẤY thiệt tốt mà giá
rẻ nữa. Xin quý khách mau. Xin qui vị
chức có chú việc buôn bán của ông
bằng là được thành lợi trong họ
này.

Cách làm mìn té tiền

Viết thư cho hãng Annam, Hào-vinh Công-ty, 146 bis Rue Lefebvre Paris và gửi contre-mandatement (cách trả tiền của Anh nơi nhà máy thép một hộp một năm về dầu Essence de mandarin, hiệu LÁ-TIÊN, tốt nhất trong cõi Đông-dương, giá là mười lăm đồng (1500) mỗi thùng. Về bên là loại cho trong vòng qua lửa một ve hai cân (900) — mỗi ve lời 5 xu, một năm về lời 5 đồng bạc, mười hộp lời năm chục, một trăm hộp lời năm trăm đồng bạc!

Viết thư đi, đừng bỏ qua dịp làm ăn tiền, đồng tiền. Ban đầu lời ít sau đó nhiều, bán buôn qua thời, làm giàu chẳng bao lâu!

Cho không! Hãy coi cho kỹ. — Đã từ ngày nay một trăm người nào gọi tên đến mà mua dầu trước, hãng Annam Hào-vinh Công-ty sẽ vui lòng gửi cho không một kilo xà-bông loại này thật, hiện ngay một thùng (La Licorne), tốt nhất trong cõi Đông-dương hay là một ve dầu thơm Essence pour Toilette; Ban de Cologne. Quinine, feia coupé để làm đá sạch là các thứ dầu thơm kỳ, tuy thích đi mua thì nào cũng được!

Hãy viết thư mau đi, đừng bỏ mất cơ hội làm té tiền công kim.

Hãng Annam, Hào-vinh & Co,
146 bis Rue Lefebvre Saigon,
Kinh điển.

XA-BONG MAT-XAY

Từ đây các thứ Xa-bong Mat-xay thật bán trong hạn kỳ mà giá rẻ hơn

Hiệu con chim Ác-là

HAO-VINH Công-ty

(HÀNG ANNAM)
146 bis, Rue Lefebvre, Saigon
AGENTS EXCLUSIFS

LA PIE

"NAM-PHONG"

MỘT THANG KHÉT BÀN MỘT KỶ

Giá:
Trên 1000. 1000
Sáu tháng. 2000
Mỗi số. 3000

XA-DONG MAT-XAY DEN

Từ đây rẻ hơn

Hiệu con Rồng

HAO-VINH Công-ty

(HÀNG ANNAM)
146 bis, Rue Lefebvre, Saigon
AGENTS EXCLUSIFS

SOCIÉTÉ DES TABACS

DE L'INDOCHINE

(Đông - dương Yên - thảo Công - ty)

Tư-bản : 6.000.000 fr.

Sở chính Công-ty tại PARIS

Sở Cai-trị và nhà công-xưởng tại HANOI

Trại trồng thuốc lá tại **KIM-XUYỀN và VĂN-KHÉ**

THUỐC CHU'A VẤN VÀ THUỐC VẤN RỒI

HIỆU

« COQ » (Con Gà)

Vị ngon — Giá rẻ — Nên hút

VÀ THƯ THUỐC LÁ VẤN RỒI HIỆU

PAGODE (Cái chùa)

CÓ MỘT NHÀ NÀY CÓ QUYỀN

THAY HẠT CHO NHÀ ĐỨC SỐNG VÀ LÀM XE MÁY

TẠI THÀNH St-Étienne

Mà thôi

Mons F. MICHEL, CAFFORT Successeur
ở đường **Catinat số 36**
SAIGON

Có Bán SÙNG

đủ thứ và đủ kiểu. B1,

THUỐC, ĐẠN, XE-MÁY, ĐỒNG-HỒ

và đồ NỮ-TRANG. Đồ đã tốt lại giá rẻ

Lịch-Châu muốn mua vật chi thì xin để thư như vậy:

M. F. MICHEL, CAFFORT Successeur, 36 rue Catinat. — SAIGON

LỜI BẢO CẦN KIP

Cho khản quan chú trọng làm rằng khi thuốc nhiều thì phải mang bình, mình mang bình là tại mình không biết loại thuốc có thật, bị thế nào hút thì này làm sao không hại.

Cho khản quan chú trọng làm rằng khi thuốc nhiều thì phải mang bình, mình mang bình là tại mình không biết loại thuốc có thật, bị thế nào hút thì này làm sao không hại.

ĐÓ MỘT THỨ NÀY MÀ THÔI

(Hỡi ai ạ)

Có một thứ rượu Rượu mangan này hay trị bệnh rất, uống loại này làm cho ai, tiền của hay trị bệnh gì ư nhưng về thời gian, rượu này rất đắt mua, nhiều họ rất chuộng và lại tốt hơn các thứ rượu Rượu khác.

Hãy coi cho kỹ họ làm thế gì và phải nói cho phải để có đủ tiền mua rượu như hình ảnh đính kèm bên đây.

Có bán tại các tiệm bán đồ tạp vật

RƯỢU THUỐC HIỆU LA

QUINA GENTIANE

Gần đây có một Paul báo chế là một thứ rượu bổ làm cho con người đừng đau ốm. Nhưng người nào muốn đừng đau ốm thì phải uống thứ rượu Quina Gentiane này.

Thứ rượu bổ này báo chế đã dùng hơn 60 năm rồi bởi tay ông Dom Manoel (thầy tu tại Abbaye de san-Paolo Việt).

Trong cả hoàn cầu đều dùng nó và coi danh sự đáng uống nó mà cho biết rằng Nhật là các xứ nóng nực thì họ dùng nó. Các ăn trong các tiệm bán rượu.

LỜI RAO CẦN KIP

Hội chánh Agence économique de l'Indochine ở tại 35 rue

Tronchet Paris (8e).

Muốn hỏi thăm đều chi

để đi nơi đó.

KHOẢN CHẤT THUY

(Nước suối kim thạch)

VICHY

PHÁP QUỐC

VICHY CELESTINS

Có bán nguyên vẹn ở các tiệm bán đồ tạp vật và các tiệm bán đồ ăn uống.

Trị bệnh đau gan và bệnh đái.

Trị bệnh thương tí, trường nhiệt

Hãy coi chừng đồ giả mạo, khi mua phải chỉ cho trông thứ nước nào mình muốn uống.

VICHY-ÉTAT DIỆU TẾ

SEL VICHY-ÉTAT là một thứ nước khoáng tốt cho sức khỏe.

Có bán tại các tiệm bán đồ tạp vật và các tiệm bán đồ ăn uống.

PASTILLES VICHY-ÉTAT

COMPRIMÉS VICHY-ÉTAT

đồng để cho mình dọn nước xỉ (Nói-khi-chẩn)

Saigon — Impl. de l'Union

L'Administrateur Général : NGUYỄN-VĂN-ƯA

Certifié à l'usage de
Trois mille ex.

Saigon le 28 mai 1920